

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 95.

Sreda 20. novembra 1929.

Leto IV.

Angleška rudarska pogajanja.

Solidarnost zveze podjetnikov poka.

Yorkshirska sekcija zveze premo-
govniških podjetnikov se je odrekla
politični svoje zveze. Rudniški pod-
jetniki yorkshirski so se v nasprotju
proti večini izrekli za program vlade,
to je, za skrajšanje delavnika v rud-
nikih zaenkrat od osem na sedem in
pol ure ter za osnivanje prodajne or-
ganizacije. Ti podjetniki pravijo tudi,
da morajo rudniški posestniki podpi-
sati vlado v stremljenju po sporazu-
mu v rudarski industriji. Sekcija ime-
novanih podjetnikov je iz zveze iz-
stopila. Uspešna pogajanja so s tem
otežkočena. Macdonald, ki je pri po-
gajanjih sam navzoč, je priporočal za-
stopnikom rudarjev, da naj ne formu-
lirajo zahtev preradikalno, ker je po-
godba vendarle prednost, ki jo mora
delavstvo skušati doseči. Rudarski
zaupniki so potem predlagali, da naj
vlada predlaga nov zakon o minimal-
nih plačah, če ne more dobiti jam-
stva, da se mezde ob skrajšanju de-
lovnege časa ne bodo znižale.

Delavska vlada za razorožitev.

Londonska razorožitvena konferenca.

Delavska vlada je razposlala va-
bila na pomorsko razorožitveno kon-
ferenco, ki se bo vršila 21. januarja
1930. Po londonski konferenci se bo
vršila seja Društva narodov.

Poostren spor zaradi pomorskega oboroževanja.

Med Italijo in Francijo se že dol-
go vrši boj, in sicer zahteva Italija
enako močno mornarico, kakor jo
ima Francija. Francosko časopisje se-
daj jasno pove, da ne more biti govo-
ra o tem ter očita Italiji, da je poga-
janja onemogočila in da mora Fran-
cija varovati svoje kolonije in imeti
sposobno mornarico kot svetovna si-
la v svoje varstvo. Italijansko časo-
pisje pa skuša sedaj oprati svojo ma-
lomarnost s kričanjem in psovanjem.
— Ti dogodki nikakor niso ugodni za
priprave na razorožitev. Mednarod-
na diplomacija, če ji je resno za
stvar, bo morala v interesu člove-
štva — diktirati mir.

Vladna kriza na Čehoslovaškem.

**Ministrski predsednik Udržal ne mo-
re sestaviti vlade.**

Bivši ministrski predsednik Udržal
sestavlja že tri tedne novo vlado.
Češki socialisti, ki so bili pozvani,
da vstopijo v vlado, so izjavili, da
brez nemških socialistov ne gredo v
vlado. Pričakujejo, da Udržal vrne
mandat za sestavo vlade, ker je ver-
jetno, da se mu sestava ne posreči.
Po političnem razpoloženju utegne
dobiti mandat za sestavo vlade soci-
jalist Hampel. Nemški in češki soci-
jalni demokrati so po volitvah naj-
močnejša stranka v parlamentu.
Agrarci stoje na stališču, da naj bi
bile nove vladne stranke vse dose-
danje, razen slovaških klerikalcev, in
socialni demokrati. V političnih kro-
gih pa menijo, da bi taka utegnili ob-
stojati le par mesecev. Nikakor pa ne
marajo agrarci, da bi se ustanovila
koalicija agrarcev, socialnih demo-
kratov in narodnih socialistov, ker
žele imeti v vladi tudi v bodoče me-
ščansko večino, dočim jim socialni
demokrati ponujajo le pariteto.

Angleška delavska vlada za nezaposlene.

Nov zakonski načrt.

Ena najvažnejših nalog angleške
delavske vlade je skrb za nezaposle-
ne. Vlada je že nedavno dovolila mi-
lijonske zneske, sedaj je pa napravila
nov korak s tem, da je predložila par-
lamentu načrt zakona, ki bistveno
izboljšuje sedanjo preskrbo nezapo-
slenih. Zakon pa ima prehodni po-
men, ker so potrebne še temeljiteše
reformne za oskrbo nezaposlenih. Ta
nova preskrba se bo zgradila na po-
polnoma novi bazi.

Za nezaposleno mladino.

Dne 15. t. m. vloženi zakonski načrt
zagotavlja predvsem šoli dorasli
mladini med 14. in 16. letom, ki je bila
doslej izvzeta, drugačen položaj. Ob-
enem, ko se raztegne šolska obvez-
nost do dovršenega 15. leta (prej do
14. kakor pri nas), se pravica do pre-
skrbe za nezaposlenost dodeljuje na-
mesto šele od šestnajstega že od pet-
najstega leta dalje, tako, da ima šoli
dorasla mladina takoj pravico do
oskrbe za nezaposlene. Drugo izboljš-
anje zakona se pa tiče povišanja
podpor.

Tretje in najvažnejše izboljšanje
je, da se odpravi določba, po kateri
se je podpora takim, ki »ne iščejo
res podpore«, smela odtegniti. Ta do-
ločba, ki so jo uradi za nezaposlene
razlagali po svoje, je samoobsebi
umevno pod konservativno upravo
vedla do nezdravih razmer. To je de-
lavskega ministra mis Bondfield pri-
silito, da je to določbo odpravila. V
bodoče naj se odkloni podpora le, če

nezaposleni noče sprejeti primernege
dela.

Četrto izboljšanje se tiče onih, ki
so prejeli že vso podporo. Doslej so
izgubili pravico do podpore, če niso
v teku dveh let zopet delali vsaj tri-
deset dni. Z novim zakonom se doba
podpore podaljša za eno leto. S tem
bo v času od aprila 1930 do aprila
1931 nadalje deležnih podpor 120.000
delavcev.

Prispevki za nezaposlenost osta-
nejo neizpremenjeni, čeprav bodo iz-
datki 12 milijonov funtov večji, ker
bo država prispevala 25 milijonov
funtov.

Skrajna desnica in levica proti.

Zakonskemu načrtu nasprotujejo
desni konservativci in levo krilo ne-
odvisne delavske stranke. Delavskim
zastopnikom (okoli 20 poslancev) se
zdi zakon še preslab, ali vlada si za-
enkrat ne upa prodreti z boljšim za-
konom.

Delavski dopusti.

Delavski poslanec Winterton je
predal v angleški zbornici za-
konski načrt, da naj se vsem delav-
cem, ki so eno leto v službi, dovoli
po en teden plačanega dopusta. Na-
črt je bil v drugem čitanju sprejet.
Ker pa zakon ni predlog vlade, se je
moral odkazati v zmislu določb vla-
di, da predloži na podlagi iniciativ-
nega predloga vladni zakonski načrt.

Vlada je predlog načelno sprejela
in ga predloži parlamentu takoj pri-
hodnje leto.

Berlin voli rdeče!

Socijalni demokrati, kot najmočnejša stranka, so dobili 651.735 glasov in 65 mandatov, komunisti 565.595 glasov in 56 mandatov. Vse meščanske stranke skupaj pa le 87 mandatov.

Pri včerajšnjih volitvah je bilo od-
danih v Berlinu 2.294.674 veljavnih
in 17.438 neveljavnih glasov. Na po-
samezne stranke odpade po izpre-
menjenem proporciju sledeče število
glasov in mandatov:

Socijalni demokrati 651.735 gla-
sov in 65 mandatov (poprej 604.696
glasov in 63 mandatov); komunisti
565.595 glasov in 56 mandatov (po-
prej 347.381 glasov in 43 mandatov);
nemški nacionalci 404.756 glasov in
40 mandat. (poprej 385.424 in 47 man-
datov), demokrati 138.511 glasov in
14 mandatov (poprej 171.954 glasov
in 21 mandat.), nemška ljud. stranka
154.200 glasov in 15 mandatov (po-

prej 111.446 in 14 mandatov), gospo-
darska stranka 100.289 glasov in 10
mandatov (poprej 72.263 glasov in 10
mandatov), centum 81.414 glasov in
8 mandatov (poprej 63.265 glasov in
8 mandatov), narodni socialisti 132
tisoč 31 glasov. Narodni socialisti so
imeli poprej 13 mandatov, nova vo-
lilna geometrija pa jih je popolnoma
uničila.

Že danes pa se lahko trdi, da je
koalicija socialnih demokratov in
komunistov v Berlinu izključena.

Tudi v Pragi so pri zadnjih držav-
nozborskih volitvah socialni demo-
krati in komunisti dobili večino.

Bolna Bolgarija.

**Poboji in umori Mihajlovcev in Protegeristov. — Ali bodo upoštevali na-
svet odposlanca Socijalistične delavske internacionale de Brouckerjeja? —
Pomirjenje Bolgarije predpogoj za miren razvoj balkanskih prilik.**

Dne 15. t. m. so se zopet pričela
pogajanja med Jugoslavijo in Bolgari-
jo v Sofiji. Politične razmere v Bol-
gariji, ropi in umori ter izigravanje
vlade pa kažejo, da mora prej ali slej
iz sedanje države nastati nova Bol-
garija, ki bo vedela, kaj more in hoče.
Značilno je, da je Uzunov izropal
vlak, potem pa imel na izropane pot-
nike govor, v katerem je napadal vla-
do in jih navduševal za umorjenega
Stambolijskega in njegovo politiko.
Bolgarski merodajni politični krogi so
nekonolidirani ter porabljajo posa-
mezne makedonstvujoče čete oziro-
ma skupine drug proti drugemu. Od-
tod dobiva glavno hrano sovražno
divjanje, ki ustvarja vedno večjo ne-

varnost. — Ne sodnik, ne policaj, ne
uradnik ni več varen, da mu njegov
prijatelj, tovariš ne bo nahujskal rop
ali celo umor na vrat. Nekako v tem
pravcu se razvijajo razmere v Bolga-
riji. In v prvi vrsti bi bilo treba ure-
diti te razmere, če bi hoteli govoriti
o Bolgariji, s katero naj se sklepa dr-
žavna pogodba. Popolnoma prav je
imel de Brouckere, ki je želel vedeti
tudi umevanje Vanče Mihajlova in
Protegerovcev. Povedal jima je tudi,
da na pomoč evropske demokracije
ne more računati niti ena, niti druga.
Svetoval je obema grupama, da naj
prenehata s svojo teroristično politi-
ko v in izven Bolgarije, ako hočeta
svoji domovini dobro.

Klofute med ponoč- njaki — diplomatski spor.

Puhla domišljavost ali provokacija.

Prejšnji teden ponoči od petka na
soboto je italijanski polkovnik Casso-
ne, član italijanskega poslaništva v
Beogradu, krokal in prišel ob dveh
ponoči v nočni lokal Palace-Bar, ka-
kor zaidejo tja tudi drugi beograjski
ponočajski. Zabaval se je z barskimi
damami, kakor delajo to tudi drugi
pijanci. Med razgovarjanjem je jel
sramotiti v francoščini Beograd in
Srbe. V bližini je sedel beograjski
trgovec Radoljović, ki je vprašal pol-
kovnika, če je Beograd res »posra-
no« mesto, kakor je trdil polkovnik
pravkar. Italijanski diplomat pa je
poskočil in prisolil trgovcu zaušnico,
ki mu jo je trgovec mahoma vrnil s
krepkim boksarskim udarcem v levo
stran glave. Udarec je bil krepak,
kajti polkovnika so odnesli iz bara,
ki se je pa morda le iz strahu potuh-
nil in padel. Taka je senzacionalna
zgodba italijanskega letalskega ofi-
cirja pri poslaništvu v Beogradu po
poročilih listov.

Že prihodnji dan izroči italijanski
poslanik Galli jugoslovanskemu zu-
nanjemu ministrstvu zaradi dogodkov
protestno noto in zahteva kaznova-
nje krivca in zadoščenje italijanske-
mu oficirju.

Preiskava je dokazala, da je do-
godek povzročil italijanski oficir, to-
da italijanski poslanik je kljub temu
zahteval, da se trgovca kaznuje, na
kar je bil aretiran in obsojen na 20
dni policijskega zapor.

Nedavno so se stepli vinjeni ita-
lijanski in jugoslovanski mornarji v
Gruzu. Tudi takrat je italijanski po-
slanik zahteval zadoščenje.

Oba dogodka, tako beograjski ka-
kor gruški, sta popolnoma privatne-
ga značaja. Če sta italijanski polkov-
nik in beograjski trgovec kalila mir,
tedaj spadata oba pod dotične poli-
cijske določbe in se ju naj kaznuje.
Za zaušnice naj bi bila vložila drug
proti drugemu privatno tožbo. Tako
veleva zdrava človeška pamet.

Cassone se je klatil kot privatna
oseba po nočnih lokalih, kakor vsi
drugi poštene in nepošteni ponočnja-
ki, domačini ali inozemci. Kako to-
rej pride italijanska diplomacija, ki
mora biti vendar resna ustanova, da
se postavlja za ponočnjaka, ki je slu-
čajno dobil odgovor, kakršnega je
iskal? Italijanski poslanik porablja
avtoriteto državne diplomacije, da
vsaj navidez opere člana svojega po-
slaništva, ki je prvi dal klofuto v
nočnem lokalu, zato, ker je dobil to
klofuto vrnjeno.

Trgovec Radoljović je iz protesta
prišel v zaporu z gladovno stavko.

Ne le jugoslovansko, marveč tudi
nemško, francosko, angleško in dru-
go časopisje je mnenja, da je početje
Italije izzivanje, navadna provokacija.

Naloga svetovne diplomacije je,
da končno pove Italiji, da je takih
neumnosti, ki neprestano ustvarjajo
novo sovražno in šovinistično razpo-
loženje med državami in ogrožajo
mir, dovolj!

Pogodba med Jugoslavijo in Bol-
garijo bo imela več pomena le, če se
bo naslanjala na splošno mnenje v
Bolgariji, nekako enotno rezultanto
političnih naziranj v Bolgariji. Zakaj
nedvomno je, da je ta stremljenja sku-
pin spravi v soglasje in do jasnosti,
preden bo mogoče z zanesljivim uspe-
hom rešiti balkanske spore in pomi-
riti Balkan.

Srednjeveška reakcija na Madžarskem.

Uvajanje vojaške diktature.

V madžarskem parlamentu so sprejeli nov vojaški kazenski zakon, ki niti za srednji vek ne bi bil več primeren. Proti zakonu je govoril demokratski opozijonalni poslanec Karl Rassay, ki je poudaril, da se z novim zakonom razširjajo izjemne mere na vso državo. Državo se hoče izpremeniti s tem zakonom v ječo. Parlament dela vojne zakone, namesto, da bi se bavil z gospodarskimi vprašanji; vse pa gre za tem, da se ohrani sedanjo diktaturo, ki hoče preiti v vojaško diktaturo. Devet let že vlada sistem internacij in protekcij, ki jih hoče ta zakon sankcionirati. Novi zakon je pa čisto policijsko sredstvo v rokah vlade, ker dopušča v vsakem primeru tajno razpravo, uvaja smrtno kazen tudi za mladoletne in določa celo kazen pretepanja. Dalje določa zakon smrtno kazen za strahopetnost, ki je posledica bolezni ali duševnega stanja. Po tem zakonu se podreja tudi civilno prebivalstvo pod vojaško sodišče, kar je v nasprotju z državljanskimi svoboščinami. Uporaba orožja proti neoboroženim je relikvija srednjega veka. Po starem zakonu je bila poraba orožja dopustna samo za tretjo osebo, novi zakon pa dopušča ubijanje med štirimi očmi. Dvajsetletni poročnik ima pravico, da ubije starega neoboroženega podčastnika brez odgovornosti. Govornik je končno poudaril, da se z novim zakonom hoče stabilizirati izjemno stanje, ki obstoja in da Bethlen ni govoril resnice, ko je obljubljal, da vrne državljske svoboščine. Ugled Madžarske v inozemstvu bo zaradi tega silno trpel. — In po seji je Bethlen zopet izjavil, da pojde še dalje. Torej, kdaj bo konec reakcije na Madžarskem?

V krempljih reakcije.

Načrt občin. zakona za Budimpešto.

Madžarski minister za notranje stvari je predložil parlamentu nov občinski zakon za Budimpešto. Delokrog višjega župana (uradnika) se razširi. Mesto se razdeli v 14 okrajev. V občinski svet naj se voli 140 članov, 18 članov imenujejo odvetniška, notarska, kmetiška, trgovska in obrtna ter zdravniška zbornica in 32 jih voli občinski svet kot dosmrtni člani. Razentega so člani občinskega odbora mestni poveljnik (vojak), predsednik državnih železnic, predsednik narodne banke, župan in trije podžupani. Vloženo listo mora podpisati en tisoč volilcev. Volitev se vrši na šest let. Govorniki bodo smeli govoriti največ pol ure, če traja debata nad dve uri, se govorniški čas skrajša. Proračun mora biti sprejet v osmih dneh. — Kam vodi ta sistem parlamentarizma še pokažemo.

S Cankarjem za delavsko kulturo!

Sijajen uspeh Cankarjeve družbe. — Pregled organizacijskega razvoja v prvem letu poslovanja. — 6000 članov.

Cankarjeva družba je postala z dnem ustanovitve ljubljenska delavstva in javnosti sploh. Z neverjetno marljivostjo in vestnostjo so šli zaupniki-poverjeniki raznih delavskih organizacij in tudi drugi simpatizerji delavskega gibanja na delo. Do določenega roka je bilo zbranih za Cankarjevo družbo okoli 4000 članov in po podaljšanju roka za sprejemanje članov še okoli 2000, tako da šteje družba

ob zaključku 6000 članov.

Iz početka so nekateri zaupniki dvomili v možnost uspeha take delavske knjižne družbe, toda prvi lepi uspehi so zaupnike navdušili, hrepenenje po dobrem čitvu se je zbudilo v delavstvu in šli so na novo delo s tako marljivostjo, da je morala družba privedi drugo naklado svojih knjig.

Družba je izdala štiri lepe knjige za svoje člane

ob nizki članarini 20 dinarjev.

Lepe, bogate po vsebini, za vsakogar vse ali vsaj mnogo, kar ga zanima. Celo meščanska in druga kritika se o knjigah izraža pohvalno.

Toda ni naš namen razpravljati danes o knjigah, marveč hočemo samo podati nekoliko slik, kako je družba široko zasidrana v prvi vrsti med organiziranim delavstvom in tudi v drugih plasteh prebivalstva.

Za leto 1929-30 je imela Cankarjeva družba

205 poverjenikov

po raznih krajih in organizacijah. Naš pregled se ozira samo na poverjeničtva v Jugoslaviji. Razen teh poslujejo poverjeničtva v Avstriji, v Nemčiji in v Ameriki.

Poverjeniki družbe so nabrali po raznih strokah naslednje število članov:

»Svoboda«	1128
Zedinjena zveza železničarjev	989
Splošna delavska zveza	337
Konsumno društvo za Slovenijo	276
Zveza rudarjev Jugoslavije	398
Zveza kovinarjev	380
Osrednje društvo lesnih delavcev	210
Zveza živilskih delavcev	112
Zveza privatnih nameštencev	78
Oblačinski delavci	47
Strojniki in kurjači	39
Monopolisti delavci	25
Natakarji	25
Razne druge organizacije, poklici in listi	537
Marljivi poverjeniki so zbirali člane družbe seveda tudi izven svoje organizacije, zaradi tega in pa ker pri posameznih članih ni povsod označen poklic, delitev članov po poklicih ni popolnoma točna. V glavnem pa je pregled pravilen.	
Posamezni člani, ki so se prijavili na vabilo, ki je bilo priloženo nekaterim listom, pripadajo večinoma:	
Intelektualcem in nameščencem	498
Vojnim invalidom	92
Raznim naročnikom »Del. Politike«	139
Svobodni mladini	40
Raznim poklicem	130

Zanimivo je tudi, kako se deli članstvo družbe v glavnem po krajih. Ta pregled nam mudi naslednjo sliko:

Ljubljana	955
Beograd	30
Zagreb	42
Celje	78
Maribor	551
Ptuj	112
Drvar (Bosna)	11
Moste pri Ljubljani	46
Ježica pri Ljubljani	23
Hrušica pri Ljubljani	39
Devica Marija v Polju (Zalog)	45
Litija	73
Zagorje ob Savi	109
Trbovlje	145
Hrastnik	132
Zidanimost	39
Rajhenburg (postaja)	6
Rajhenburg-Senovo	63
Videm-Krško	18
Brežice	9
Rimske Toplice	14
Grize pri Celju	9
Vojnik	25
Zabukovec	5
Sv. Pavel pri Preboldu	41
Ljubno pri Celju	31
Velenje	27
Slovenjgradec	15
Šoštanj	52
Štore	16
Pomikva	30
Zreče	14
Pragersko	20
Ormož	8
Sv. Miklavž-Hoče	6
Tezno pri Mariboru	12
Studenec (nekaj jih je pri Mariboru)	8
Limbuš	7
Ruše	98
Vuzenica	9
Brezno	9
Muta	10
Prevalje	37
Mežica	25
Guštanj	33
Črna	29
Leše	32
Sv. Jurij ob Ščavnici	15
Vič	65
Borovnica	35
Dol. Logatec	7
Rakek	29
Stari trg pri Rakeku	29
Kočevje	22
Novomesto	16
Dolenjavas pri Ribnici	6
Št. Vid nad Ljubljano	35
Medvode	15
Kranj	37
Senčur pri Kranju	10
Trzin	85
Kropa	10
Mojstrana	24
Lesce	20
Javornik	88
Jesenice	95
Dobrna pri Jesenicah	8
Gorje pri Bledu	54
Boh. Bistrica	21

Pri tem pregledu niso navedeni nekateri kraji, kjer ni delavskih organizacij.

Inozemski poverjeniki so prejeli od družbe knjig za 475 članov.

Ta kratki pregled organizacijskega poslovanja družbe nam predločuje veličino zasnovanega podjetja, ki sloni na zvestobi poverjenikov in na potrebi, da se med našim delavstvom in prebivalstvom sploh čimbolj razširi dobra, lepa in znanstveno-poučna knjiga. Narod in družba sta lahko

hvaležna zvestim poverjenikom in jih prosita tudi v bodoče enako vrle podpore.

Program Cankarjeve družbe za bodoče leto bo lepši,

zlasti bo družba polagala važnost na leposlovje in krasno opremo knjig z novimi lepimi slikami in ilustracijami. Te dni se namreč sestavlja knjižni program za leto 1930-31, ki se v kratkem objavi.

Prvo leto Cankarjeve družbe nam je dokazalo, kako silno mogočne so delavske organizacije tudi kot kulturni faktor; drugo leto naj bo ta dokaz še trdnější, še mogočnejši.

Cankarjeva družba mora v bodočem letu prekoračiti število 10.000 članov.

To je mogoče. Tako voljo imajo poverjeniki družbe in delavske organizacije, ker vedo, da je boj z uma svitlim mečem najuspešnejši in najzanesljivejši. — Zato naprej in naprej!

Kmetijska družba za Slovenijo razpuščena

Ustanovljena Kmetijska družba v Ljubljani.

Dravski ban inž. Dušan Sernec je 12. t. m. razpustil Kmetijsko družbo za Slovenijo po zakonu o zaščiti države, češ, da je prekoračila svoj delokrog. Dne 14. t. m. je pa že prevzel od bana imenovani upravitelj upravo imetja družbe in vodstvo tekočih poslov.

Medtem pa je banska uprava že potrdila nova pravila Kmetijske družbe v Ljubljani in se je 16. t. m. tudi vršil ustanovni občni zbor nove družbe. Poročilo pravi, da je novi odbor začasn. Odbor šteje 18 članov: predsednik, dva podpredsednika in 12 odbornikov ter 3 pregledovalce računov.

Razpust se uradno utemeljuje s tem, da je bila družba tvorilnica dveh bivših političnih strank (katoliške ljudske stranke in samostojne kmetijske stranke) ter da je poslovala po kupčijskih principih (z dobičkom) in da je dajala blago cenejše nečlanom kakor članom (družbi Ekonom). Vrhutega je člane sprejemala ali odklanjala iz političnih vidikov.

V upravnem odboru so: Predsednik vladni svetnik Oton Detela podpredsednika industrijec Lenarčič Josip (Verd pri Vrhniki) in župnik Hauptman Peter na Dobravi pri Ljubljani.

V novem odboru je dalje osem bivših pristašev bivše slovenske ljudske stranke, dva bivša pristaša samostojne kmetijske stranke (med njima župnik Piber iz Senčurja), štirje bivši radikali; o ostalih ne vemo, katerim strankam so pripadali pred 6. januarjem.

Nova družba obsega delokrog Dravske banovine.

Preosnova družbe se je torej izvršila povsem v zmislu stanja po 6. januarju.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 3

Kakor v pravljici je stal pred njim Taškent — mesto, kruha bogato. Gorice so tam — hej! Molče si napolniš urjuka*) poln žep. Nič zato, če tudi kdo vidi.

Govorili so mužiki, da je zrak tam zelo vroč. Zaduši se lahko človek. Tudi tega se Miška ni bal. Gotovo so tam tudi reke, kakor pri nas. In če so reke, se gotovo ljudje tudi kopljejo.

Ko je Serjoška omenil Kirgize, mimo katerih bo treba iti, se Miška tudi tega ni ustrašil.

— Ako so Kirgizi . . . ljudje, čemu da bi se jih potem bal?

— Ali morda niso ljudje?

— Da vidiva. Sedaj trosijo vsemogoče neresnične vesti.

4.

Na polju je vladala tišina. Pod modrim nebom so peli škrjančki.

Nizje je zvenela žica na brzozavnih drogovi, postavljenih v dolgih vrstah ob cesti. Za temi drogovi je postaja. Na postaji je vlak. Miška ga je videl že dvakrat, ko je hodil z očetom v Samaro. Zanimiva reč! Dirja kakih petdeset sežnjevalcev, iz dimnika se kadi, kakor če se kuri v peči in piščalka brlizza.

Miška se je napotil, v očetovo suknjo oblečen, prepan z vojaškim pasom ter široko mahal

s palico. Na plečih vrečica, pud*) držeča in v njej še druga vrečica, sešita iz rdečega dela materine srajce. V rdeči vrečici železen lonec, cunjica s soljo, košček kruha iz trave pečenega in staro babično krilo, ki ga je treba v mestu prodati.

Serjoška je korakal bos na levi strani. Veliki lapti, primerni za mužika, z dolgimi ženskimi nogavicami so mu viseli preko pleč. K laptam sta bili privezani dve vreči, zviti kakor cev.

Šla sta in vzpodbujala drug drugega. Nič pomisljati, nič se obotavljati. Ako zbolí eden izmed njiju, mu mora drugi streči. In ako eden izmed njiju kaj dobi, si med seboj razdelita.

[Ko se je videla majhna postaja, je rekel Serjoška:

— Glej, Miška, dim vidim. Ali ni to naša čugunka?

Miška je razširil dlan nad očmi.

— Sedaj so vse čugunke naše. Na katero prideva preje, na tisti se popeljeva.

— Ali jih je mnogo?

— Dvajset.

— Ti greš naprej?

— Oho.

Serjoška se nasmehne.

— Nič se ne bojim. Koliko verst sva že prehodila, a noge še niso utrujene. Poskusiva merit sežnje!

— Moji koraki so daljši od tvojih.

— Tudi jaz bom delal dolge korake.

Miška svetuje:

— Ni treba hiteti. Preveč se utrudiva.

*) Pud = 16 1/2 kg.

Na majhnem hribčku sedeta, da si oddahneta. Vzela sta cunjici s soljo in ju razgrnila po trati, Serjoška je rekel:

— Več soli imam, kakor ti.

— A kruh, kje imaš kruh?

— Mama mi je dala štiri krompirje.

— Krompirja se ne naješ. Kruha treba.

— Kje naj ga dobim?

Miška se je namršil.

V njegovi vrečici je košček travnatega kruha. Dobro, ako bi tudi pri Serjoški bil košček travnatega kruha. Tedaj bi bilo pri obeh enako. A sedaj je neugodno. Ugrižneta vsak trikrat — ostane samo še polovica.

— Zakaj nisi vzel nekoliko kruha?

Serjoška je ležal na trebuhu in izrezaval travo. Oči so mu postale dolgočasne, zgornja ustnica je jokajoče drhtela. Pogledal je v tisto stran, kjer so ostale vasi. Še zvonika ni videti. Vse okrog polje in brzozavni drogovi. Če bi se hotel vrniti, do večera ne pride nazaj v vas.

Žal je postalo Mišku Serjoška.

Spomnil se je dogovora, da pomagata drug drugemu. Odlomil je košček kruha.

— Na! Ko prideva na postajo, preznaš. Misliš, da mi je kruha žal?

Serjoška je molčal.

Snedel bi ga več kakor funt, a Miška je dal majhen košček. Na postaji ne bodo delili kruha, pa če čakaš do jutraj. Ne bodo ga dali niti jutraj, pa če čakaš do večera. Pogledal je še enkrat v tisto stran, kjer je ostala vas in vzdihnil.

— Kaj vzdihuješ?

*) Urjuk pravijo Uzbeki, pomeni marelice.

Težka letalska nesreča v Mariboru.

Letalo strmoglavilo na Glavni trg. Pilot in spremljevalec težko poškodovana.

V nedeljo popoldne je ob solnem vremenu zakrožilo nad Mariborom že znano propagandno letalo nemške tvornice Raab-Katzenstein, tipa Schwalbe, v katerem sta sedela pilot Hans Müller in mladi mariborski odvetnik dr. Šestan, ki sta se v lepem, jasnem nedeljskem popoldnevu hotela malo spreleteti. Nad Dravo je pilot izvajal par letalskih akrobacij, je pa pri tem prišel prenizko k tlom. Uravnal je letalo zopet kvišku v zrak, pri tem mu je pa baje solnce vzelo trenutno vid, da je zgubil oblast nad motorjem in se z letalom zadel na hrbtni rob strehe starinske Bergeve hiše ob Glavnem trgu. Letalo se je prekrucnilo in zdrčalo nizdol po strehi na kup granitnih kock na Glavnem trgu, ki so pripravljene za tlakovanje. Letalo je bilo popolnoma zmečkano in stisnjeno in je ležalo narobe, tako da sta bila ponesrečenca pod njim. Obrnili so razvaline in rešilni oddelek, ki je bil takoj na licu mesta, je izvlekel oba ponesrečenca, ki sta bila še pri zavesti, ter ju odpeljal z rešilnim avtom v bolnico. Oba imata pod koleni obe nogi večkrat zlomljeni, poleg tega pokvarjene obraze in oči ter tudi notranje poškodbe. Pohabljen bosta za celo življenje, če ostaneta pri življenju. To je prva katastrofa te vrste v Mariboru. Tisoče zbranih gledalcev je s ponesrečenca odkritosrčno sočustvovalo. Se sreča, da je letalo padlo na oni del Glavnega trga, koder le malo ljudi hodi, sicer bi bilo lahko še več žrtev.

Proslava desetletnice „Svobode“ v Mariboru.

Deset let v zgodovinski dobi ne pomeni veliko v delavskem gibanju; zlasti pri nas na Slovenskem, kjer je še zelo mlado, pa pomeni deset let več kakor sto let svetovne zgodovine. Koliko truda in težav, koliko samozatajevanja in žrtv za razvoj delavske kulture se je v zadnjih desetih letih doprineslo. Uspehi sicer niso tisti, o katerih smo ob ustanovitvi leta 1919 sanjali, vendar gre naši »Svobodi« dobrošen del zaslug na razvoju našega delavskega kulturnega pokreta, v kolikor ga imamo. Zato upamo, da se bo delavstvo z razumevanjem odzvalo povabilu »Svobode« k proslavi desetletnice, ki se vrši v obliki kulturnega večera v soboto, dne 7. decembra zvečer v veliki kazinski dvorani v Mariboru. Vstopnice se bodo med zaupnike pravočasno razdelile in se isti naprošajo, da jih razdele med delavstvo po obratih.

Odbor.

Ljubljana.

Davek na nezazidane parcele v Ljubljani začasno ukinjen. To smo čitali zadnje dni v ljubljanskih dnevnikih. Ukinitve nas ni mogla razočarati, kajti ta davek bi moral predvsem preprečiti spekulacije z zemljišči, ki so primerna za stavbišča, ne pa, da se vseprek obdavči dvorišča in morda še trotoarje. Sklep ljubljanskega župana pozdravljamo, ker pričakujemo, da bo kot posledica tega sledila uvedba davka, ki bo občutno prizadel verižnike z zemljišči in preprečil v znatni meri spekulacije z zemljišči.

Maribor.

»Slovenec« se rad pohvalil »Slovenec« bi rad skonstruiral nekakšno »različno« naziranje v delavskih krogih o nesocijalnih davčnih načrtih v mariborskem občinskem svetu. Pravi, da je B. v »Delavski Politiki« zagovarjal najemniško davščino, medtem pa »Volksstimme« isto pobija. Ja, gospodje, ta falsifikat ste ravno tako zavestno napravili, kot tisti bezgov muškatelec. B. je pisal v »Delavski Politiki«, da bi bilo treba hišno najemniško davščino — najemnino — povišati; to je davščina, ki jo hišni

Doma in po svetu.

Nova firma za stari naslov. »Jutro« je objavilo dne 15. novembra strogo zaupno okrožnico bivšega tajnika SLS, ki je bila naslovljena na župane podeželskih občin, v kateri slednji daje navodila županom glede volitev v kmetijske odbore. Naloga županov je, da po navodilih omenjene okrožnice pazijo ter delajo na to, da bodo izvoljeni samo »naši« možje. Nas toliko sedaj ne zanima vsebina omenjene okrožnice, v kateri se dela razliko med bolj in manj krščanskimi možmi, pač pa nas zanima to, v kakšnem svojstvu apelira bivši tajnik SLS na župane. Morda kot tajnik Katoliške akcije? Potemtakem je torej ta zelo aktivna in ne tako nepolitična, kot se je to zagotavljalo. Nas to ne more presenetiti, ker nismo nikoli dvomili in smo to v eni številki našega lista tudi povdarili, da ni dvomiti, da se bodo maziljeni gospodje držali starih navad. Nam je končno to tudi prav.

Državne železnice. Za direktorja državnih železnic je imenovan Jakob Borko, v Subotici pa Dimitrij Knežević.

Konferenca avstrijskih socijalno-demokratskih županov. V delavskem domu dunajskega 10. okraja se je vršila 13. t. m. konferenca socijalističnih županov Avstrije, katere se je udeležilo 245 županov. V otvoritvenem govoru je dunajski župan dr. Seitz izvajal med drugim: »Župani kot oblastveni organi za vzdržanje zakonitega reda v svojih občinah si morajo biti na jasnem, kaj jim je storiti v tem trenutku, če bi se od katerekoli strani napravil poskus rušiti zakoniti red, kršiti ustavo in postavljati silo mesto zakona.« Konferenca je sklenila braniti ustavo in se vsakemu puču, vsakemu kršenju zakonov in vsakemu državnemu udaru z vsemi razpoložljivimi sredstvi postaviti po robu.

Avstrijsko demokratično časopisje živahno beleži javno mnenje v Jugoslaviji, ki pazno sledi za heimwehrovskimi načrti. Zlasti zadnja odkritja v Zagrebu, po katerih vodijo zveze zagrebskih atentatorjev med monarhistične kroge na Dunaju, so avstrijske fašiste neprijetno dojmila.

Spet en »izdajalec«. Dasiravno se večina avstrijskih krščanskih socijalcev priznava k Heimwehrovcem, vendar ne manjka med njimi tudi značajnih voditeljev, ki svare pred nepremišljenimi koraki. Ko se jim je pred par tedni uprl Kunšak, so ga fašisti zmerjali z izdajalcem, sedaj pa je nastopil proti njim tudi dr. Dreksl v zelo pametnem govoru. Vsekakor ni med njimi enotnosti.

Kunšak se bo pogajal s socijalnimi demokrati. Voditelj dunajskih krščanskih socijalcev v občinskem svetu je na zboru kmetijske in bajtarske zveze rekel, da je potrebno, da se porazgovori kot opozicionalec v občinskem svetu s socijalnimi demokrati o nekaterih vprašanjih. Po udaril je, da mora ustava ostati na podlagi demokracije. Diktature ne

posestniki plačujejo in vi pri »Slovenec« to dobro veste, saj ste svarili pred to davščino, ki bi jo vaši zavarovanci, to je hišni posestniki, mogli na najemnike prevaliti. »Volksstimme« pa pobija gostaščino, ki jo vi sramežljivo skrivate pod imenom najemniški davek. Tako, vidite, s falsifikati ne boste imeli sreče.

Celje.

Shod kovinarjev v Gaberjih. V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršil v gostilni »Jugoslovan« prav dobro obiskan shod kovinarjev. Preko 300 udeležencev, večinoma delavcev iz cinkarne, je pazno sledilo izvajanjem strokovnega tajnika Čeha iz Maribora. Predsedoval je shodu Baraga, ki je uvodno naglašal potrebno organizacijo in izobrazbo za uspešno borbo, katere čaka delavstvo, če se hoče ubraniti izkoriščanja. Govornik Čeh je v enoinpolurnem referatu izčrpal toliko važen dnevni red. Razlagal je novi delovni red. Navzoči so prav pazno sledili in se pogloblje seznanili z

maramo in tudi ni mogoča. Pozval je tudi volilce, da naj pri bodočih volitvah dobro branijo demokracijo, ker od teh načel krščanski socijalci ne morejo popustiti.

V Katzelsdorfu pri Dunajskem Novem mestu so Heimwehrovci ustrelili delavca Bernharda. Dokazano je, da ga je ustrelil Heimwehrovec Vukič (gradiščanski Hrvat). Delavstvo je priredilo Bernhardu veličasten pogreb. Več napadalcev je aretiranih.

Zlata valuta na Čehoslovaškem. Čehoslovaška je uvedla zlato valuto.

Anglija za izpraznitev Porenja. Francoska vlada dvomi, če je dolžna po sklepu haške konference izprazniti Porenje do 30. junija 1930. Na to izjavo je angleška vlada po svojem pariškem poslaniku sporočila francoski vladi, da sklep haške konference velja tudi za Francijo.

Ruski poslanik v Londonu. Sovjetska ruska vlada je imenovala za poslanika v Londonu prejšnjega finančnega komisarja Sokolnikova. Imenovanje je angleška vlada vzela na znanje.

Mongolci gredo Rusiji na pomoč proti Kitajski. Mongolija da Rusiji 60.000 mož vojske, ki jo bodo vodili Rusi. Rusi v tem primeru pošiljajo tuj narod v klavnico imperijalistične vojne, ki lahko prodira v srce Kitajske, dočim je transport vojske iz Rusije zamuden in drag.

Atentat na Mussolinija je bil vendarle izvršen 10. pr. m. okoli poldne, ko je šel Mussolini ogledovat izkopi ne pri Ostiji. Streljal je nanj dvakrat orožniški častnik, ki je bil potem obsojen in takoj ustreljen. Ob tisti priliki so aretirali okoli 200 ljudi. Častnik je streljal na napačni avtomobil, ker ni vedel, v katerem sedi Mussolini.

Nasprotniki fašizma tudi v Južni Ameriki. V nekem velikem kinu v Buenos Airesu bi se imel prevajati italijanski propagandni film »Fašistična Italija«. Nasprotniki fašizma so pa napolnili kino in ga popolnoma demolarili. — V Washingtonu so pa skušali antifašisti demonstrirati pred italijanskim konzulatom, a se je policiji posrečilo demonstrante pregnati.

Škof obtožuje brunšviško državo. Hildesheimski škof namerava tožiti brunšviško deželo, ker je naučni minister uvedel zgodovinsko učno knjigo za ljudske šole z »zgodovinskimi« slikami, ki propagirajo strankarsko materijalistično in ateistično tendenco. Škof je najprej protestiral, ker pa se minister za protest ni zmednil, namerava tožiti državo, češ, da je v pogodbi med državo in cerkvijo zajamčen verski značaj katoliških meščanskih šol mesta Brunšvika.

Stroški izvajanja prohibicije v Združenih državah znašajo na leto 40 milijonov dolarjev (224 milijonov dinarjev). Američani so pa zadovoljni z njo. Grozdje porabljajo v pametnejše svrhe in narodno imetje ter delavna sposobnost se ne zapravljata.

njegovimi določbami. Centralno tajništvo je preskrbelo, da dobi vsak delavec en izvod delovnega reda v roke v obliki lične brošurice. Strokovni tajnik Čeh je v jedrnatih besedah razložil veliki pomen delovnega reda za delavstvo. Pri raznoterosti so posegli v debato Plankar in Oset. Oba sta priporočala, naj se delavstvo oprime svoje strokovne organizacije, da si izbojuje boljši košček kruha. Ob 12. uri je predsednik zaključil impozantni shod z geslom: Vsi za enega, eden za vse!

Žreče.

Hišne preiskave. Minuli teden sta prišla dva orožnika v spremstvu dveh občinskih mož k predsedniku podružnice kovinarjev, Rabi Antonu. Stražmojster mu je napovedal preiskavo. Ne da bi kaj našli, so potem orožniki obiskali še naslednje delavce: Ternik Antona, Ternik Ignaca, Sajovic Filipa, Burjo Alojza in Juharta Hansa. Pa tudi eden izmed inozemskih de-

Velika je razlika med čevlji in čevlji

Priporočamo vam najboljše

Karo čevlje

Maribor, Koroška cesta št. 19

lavcev, Cigler Jurij, je imel preiskavo. Kakor je povedal stražmojster predsedniku podružnice, so iskali protidržavne spise. Tako sumni, da bi razširjali »študentovski« boljševizem, pa delavci nismo!

Ruše.

V našem občinskem odboru vlada popolno mrtvilo, kakor da bi bili Rušani z vsem na veke preskrbljeni. Da temu ni tako, naj navedemo nekaj najbolj kričečih primerov. V izrednem proračunu za leto 1929 so postavke za graditev nove ljudske šole, prispevek k zadrugi za vodo-vod. Posebno kriči po uresničenju šolske vprašanje. Že več let se v več razredih zaradi pomanjkanja šolskih prostorov ne more vršiti reden šolski pouk; en del šolarjev ima zato dopoldan, drugi del popoldan pouk, v nekaterih razredih se vrši pouk le vsak drug dan. V šolskih klopih se gnete pet in šest učencev v eni klopi. Da ni na razpolago vseh drugih k šoli spadajočih pritlikin, kakor stanovanja za učitelje, telovadnice, kopalnice itd., se razume. Še bolj postaja to vprašanje občutno, ko je pošiljanje šolarjev v meščanske šole v Maribor nemogoče zaradi pomanjkanja prostorov v ondutih šolah. S težavo pridobljeno zemljišče pa stoji prazno, kot v zasmeh kulturi naših dni. Nam roditeljem pa dela šolsko vprašanje skrbi, saj gre za bodočnost naše dece. — Veliko je pomanjkanje stanovanj. Zgraditev vodovoda bi pospešila gradbo istih, ali tudi v tem oziru ne pridemo z mrtve točke. Komisija za pregledovanje stanovanj je pri pregledu ugotovila, da je stanovanj premalo, da je več takih, ki bi jih bilo treba podreti, ker je bivanje v njih opasno za življenje in da so gotove bajte v sramoto vasi, ne pride pa do tega, da bi se o tem govorilo v občinskem odboru, ker se je tega polastil večni spanec. Naj v miru počiva, dokler ne zasliši trobente vstajenja, ki bo enkrat zbudila k vstajenju.

—r.

Jesenice.

Velika nevarnost je pretila sredi prošlega tedna delavcem v Martinarju na Savi, ko se je razlilo staljeno železo cele peči št. 2 radi nezadostnih zavarovalnih priprav. Skrajna požrtvovalnost in prisotnost duha martinarjev je preprečila skoraj neizogibne človeške žrtve. Delavci pri Martinovih pečeh so itak izpostavljeni skrajnim opasnostim ter strašni vročini, zato naj se v bodoče s temeljitejšo pripravo odstrani sliha ogrožanja življenj. Ocvrtih ljudi danes ne potrebujemo, ker so posamezne opekline itak na dnevnem redu. — Zadnjič je bil dovolj hudo opečen livar Štebe. Namesto tisočkrat zaslužene ga počitka po skoraj 60letnem delu pri KID ima zdaj opečene noge in prestaja težke bolečine.

Napovedane redukcije se že izvršujejo. Tehnični ravnatelj KID je že objavil odpoved službe 25im mlajšim delavcem s prostora. Kakor smo predvidevali, so odpuščeni sami delavski sinovi, dočim so ostali pri delu kmetje, ki bi se lahko posvetili delu na svoji grudi. Glasovi o nadaljnjih redukcijah so potihnili, vendar s tem še ni rečeno, da redukcij ne bo. Če so ustavljene, je prav, kajti na Jesenicah imamo že sneg in mraz; vsak odpust se zdaj najtežje občuti, poleg tega pa čakajo na zaposlitev fantje, ki so zgubili službo z vpoklicanjem v vojaško službo.

Počitniške kolonije za vajence v Avstriji.

V ministrstvu za socialno politiko na Dunaju obstoja posebna »akcija za skrbstvo vajencev«. V zvezi z različnimi interesiranimi faktorji bolniške blagajne, dunajske mestne občine, delavske zbornice, raznih društev itd., je osnovala imenovano organizacijo za vajence posebne počitniške kolonije, prave vajeniške domove, kamor prihajajo vajenci in vajenke na oddih za časa dopusta, ki jim pripada po avstrijskem zakonu do 4 tedne v letu. Počitniških domov imajo 7 na deželi. Za mesto Dunaj pa imajo še 6 vajeniških domov, v katerih oskrbujejo skozi celo leto vajence in vajenke. V vajeniške počitniške domove sprejemajo vajence na podlagi zdravniških izprijčeval, ki jih izstavljajo uradni zdravniki bolniških blagajn. Doba počitnic je odmerjena na 4 tedne, da je na ta način omogočen sprejem večjemu številu. Da je akcija resna in obsežna, priča dejstvo, da je bilo sprejetih od avgusta 1918 do konca decembra 1927 v domove za počitnice 66.168 vajencev (od teh 18.638 vajenk samo iz Dunaja). Vsi ti vajenci so bili skupno 1.773.230 dni v domovih. Vajeniški počitniški domovi so nekaka okrevališča v najboljšem pomenu besede. Poskrbljeno je povsod za dobro in izdatno hrano, tako da se gojenec v 4 tednih zredi v domu povprečno za 4 kg. Na razpolago imajo zračne in vodne kopeli, po nekaterih krajih tudi toplice, lepa igrišča, športne prostore, vrtove in parke. V domovih so lepe in zračne spalnice, obednice in drugi primerni in potrebni prostori, a povsod tudi vsaj po ena predavalnica in telovadnica z gledališkim odrom. Vsak dom ima tudi svojo lastno knjižnico.

Gojenci in gojenke se zabavajo, kadar vreme ne dovoljuje kretanje na prostem, s šahom in raznimi igrami ter poslušajo radio-koncerte.

V počitniškem domu v Niederalmu na Solnograškem je bilo oskrbovanih v letu 1927 1651 vajencev (skupno 41.946 dni), v Fischau na Spodnjem Avstrijskem 3190 vajencev in 322 vajenk (skupno 90.816 dni), v Brucku ob Leithi 1716 vajencev (skupno 42.629 dni), v Wieselburgu na Spodnjem Avstrijskem 1902 vajenki (47.893 dni), na gradu Neulambach na Spodnjem Avstrijskem 2659 vajenk (65.206 dni) in še v Azenburgu 61 vajenk (2037 dni), skupaj 11.717 gojencev in gojenk in 296.097 dni.

Same bolniške blagajne so prispevale v letu 1927 za ta okrevališča 472.469.76 šilingov, druge institucije pa 89.703.09 šilingov. Leta 1918 so poslali iz Dunaja prve transporte 404 vajencev v neke bivše barake za begunce v Mährisch-Trübau, katere je dalo ministrstvo za notranje zadeve brezplačno na razpolago.

Leta 1919 so za okrevališče v Gmündnu in Grödigu pri Solnogradu dali za inventar 85.806.76 kron, za najemnino barak 3550 kron in za popravila barak 8136.39 kron. Vseh stroškov v letu 1919 je bilo že 394.424.72 kron.

Leta 1920 se je otvorilo nadaljne 4 domove v Fischau, Brucku na Leithi in Landeggju za vajence, v Wieselburgu pa za vajenke. Obratni izdatki so že znašali v tem letu 1.797.150.42 kron, na samo prehrano je odpadlo 65 odstotkov vseh stroškov. Inozemske pomožne akcije so prispevale na živžeu 530 tisoč kron.

Leta 1921 se je nabavilo kuhinjske naprave, perilo in drugo ter izdalo 550.939.76 kron. Pri povečanem obra-

tu so bila potrebna tudi stavbna popravila za 7.554.029.37 kron. Za vse potrebščine se je skupno izdalo 12 milijonov 561.350 kron, od tega je odpadlo na življenske potrebščine 60 odstotkov.

V začetku leta 1922 se je v Niederalmu še ostale barake pokupilo za 2 in pol milijona kron. Isto leto so sezidali tudi proste zračne kopeli za 840 tisoč kron. Nakupili so še 50.463 kvadratnih metrov sveta za 5.608.721 kron. Po vseh domovih so preuredili prostore, prenovili, dozidali itd. za 21.956.464 kron. V Brucku so izdali za kopalnico 29.495.792 kron. Za prehrano se je izdalo 233.600.319 kron; inozemske pomožne akcije so še povrh darovale živžeu za 474.567.795 kron. Na obratne izdatke je odpadlo 408.128.548 kron; skupnih izdatkov je bilo v letu 1922 že za 1.252.591.547.19 kron.

Leta 1923 so znašali skupni izdatki 4.310.911.628 kron. Leta 1924 7193 milijonov 159.162 kron. Leta 1925 808.313.26 šilingov. Leta 1926 835 tisoč 992.89 šilingov. Leta 1927 pa 978 tisoč 257.05 šilingov.

Same bolniške blagajne so prispevale od leta 1919 do 1924 5.596.082.760 kron in od leta 1925 do leta 1927 1 milijon 323.963 šilingov.

Iz vseh teh ogromnih izdatkov in prispevkov vidimo, kako mala Avstrija v velikem obsegu skrbi za zdravje delavske mladine, za obrtni in trgovski naraščaj. To je velika zasluga njenih socialnih institucij in njenih delavskih voditeljev. Ta res moderna socialna politika je gotovo posnemanja vredna in more le koristiti narodu, ki je je deležen.

Pismo rudarja iz Francije.

Cenjeno uredništvo! Dovolite nekoliko vrstic o našem tukajšnjem življenju. Živimo v naši novi domovini pod zemljo, kakor pri vas v Trbovljah, vendar v toliko boljše, da vsaj pošteno živimo. Delamo sicer tudi tukaj trdo, vendar nas ne priganjajo pri vsakem koraku razni predkopači (Vorhauerji), kakor so navajeni pri vas. Delamo večinoma z vrtnalnimi stroji (Bohrhammerji) in s takozvanimi »pikerji«, čisto majhnimi vrtači, tako, da nam ni treba dosti s krampi kopati. Jame so suhe in ne preveč vroče. Imamo moderno, higiensko rudniško kopalnišče, kjer pa tega ni, ima pa vsak doma kopalnico. Rudarska stanovanja so udobna; vsaka družina ima tri sobe, kuhinjo in klet, kopalnico, poleg tega pa še svoj vrtilč. Vsa stanovanja imajo električno razsvetlavo. Najemnina znaša 20 frankov mesečno. Iz navedenega je razvidno, da priznavajo v Franciji tudi rudarja človekom in mu skušajo težko življenje napraviti znosnim, ne pa kakor naši kapitalisti, ki izmозgavajo človeka do zadnje kaplje krvi in ga potem kot izžeto citróno vržejo na cesto. Zaslužek je tukaj še precej dober, vsekakor pa boljši kot v Jugoslaviji. Novinci zaslužijo do največ 40 frankov, mi izurjeni rudarji pa preko 40 frankov. Živež je pa tukaj cenejši kakor v Sloveniji. — V kulturnem pogledu smo še bolj šibki, vendar nekaj že imamo. Imamo šahovski in športni klub in pa Slovensko podporno društvo »Prostost«. Seveda ne manjka tudi društva sv. Barbare —!

Prosim, da oprostite mojemu preprostem izrazu, prihodnjic bom še kaj več poročal

C. J.

Mehanična delavnica

za popravilo vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, pod jamstvom solidne in brezkonkurenčne cene,

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
TATTENBACHOVA ULICA 14

Zadostuje dopisnica, da pridem po Vaše stroje in gramofone na dom.

Preden si nabavite pisalni stroj, si oglejte stroj

TRIUMPH

Glavno zastopstvo L. Žitnik
Ljubljana, Kolodvorska ul. 26

Kolesarji pozor!

Zima je tu!

Sedaj prihaja čas, ko bo treba oddati kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo in generalno popravilo. Emajliranje z električno pečjo s 180° vročine, prvovrstno ponikljanje vseh krogličnih ležajev ter očiščenje in na novo nabrušenje, tako da postane kolo z malim denarjem zopet novo. — Priporoča se mehanična delavnica in trgovina

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR

Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma.

Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

TERBUC, Maribor, Koroška c. 3,
(poprej tiskarna Ažbe).

ČITAJTE!

novo izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulturna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Tvornica šampiljk
in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higiensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni tež. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.